

покарань, спеціальних закладів для неповнолітніх та програм роботи з ними відповідно до кожного з типів соціальної дезадаптації.

Ювенальна юстиція дозволить зробити кардинальні зміни у підходах до ресоціалізації неповнолітніх правопорушників, які потрібні для того, щоб реформувати пенітенціарну систему відповідно до міжнародних стандартів.

Головним завданням закладів пенітенціарної системи має бути не стільки виконання покарань, скільки дбайливе керівництво розвитком особистості неповнолітніх. Без відповідної нормативно-правової бази неможливо впровадити нові форми і методи роботи, визначити організаційні зміни щодо утримання засуджених у місцях позбавлення волі, а головне — унести диференціацію відповідно до типу соціальної дезадаптації правопорушника.

На чолі вирішення цих завдань повинна бути принципово нова функціональна модель ювенального виправного центру. Необхідно під егідою Національної академії педагогічних наук України створити міжвідомчу наукову робочу групу для проведення широкого дослідження проблеми і розробки комплексних пропозицій щодо законодавства, а також педагогічних, соціальних і економічних передумов створення моделі ювенального виправного центру замість виховних колоній.

Галустян О.А., канд. юр. наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення Національної академії внутрішніх справ

Захаренко Л.М., канд. психол. наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення Національної академії внутрішніх справ

П'ятикрокова модель професійного переконання (поради поліцейським)

У професійному спілкуванні поліцейські часто зустрічаються із ситуаціями, коли люди не підкорюються законним вимогам. Застосування фізичної сили по відношенню до неагресивних осіб сприяє ескалації конфлікту, може призводити до тілесних ушкоджень, що в подальшому ускладнює процес взаємодії та негативно впливає на імідж поліції.

Як правильно діяти з неагресивними особами, крім ведення серйозної суперечки, переходу до захисної тактики або ескалації конфлікту та застосування сили? Канадські поліцейські ефективно використовують п'ятикрокову модель професійного переконання, яка є алгоритмом дій в рамках взаємодії поліції з громадськістю.

П'ятикрокова модель професійного переконання відноситься до гуманних підходів у спілкуванні; є тактично безпечною, професійною і чутливою моделлю професійного спілкування поліцейських. Використовуючи дану модель можна змусити неагресивну особу, яка не підкорюється законним вимогам поліцейського, виконати те, що від неї вимагають.

Розглянемо ці Кроки.

Крок 1. Прохання. Даний крок розпочинається з прохання. Ваш голос має бути приємним, м'яким та ввічливим, а у спілкуванні **потрібно використовувати прохання**, а не накази. Накази автоматично викликають у людей опір, тому їх потрібно використовувати якомога рідше, лише під час проведення складних операцій.

Що робити з непідкоренням проханням поліцейського? Якщо Крок 1 не спрацював, то переходьте до Кроку 2.

Крок 2. Пояснення. Справжній секрет повноважень – це не влада, не фізична сила і не залякування, а пояснення особі причин. Пам'ятайте: більшість людей, робитимуть те, що Ви їм кажете, однак лише за умови, що Ви це поясните.

Поліцейському як професійному співробітнику необхідно встановити контроль над ситуацією, адже так він встановлює основні правила гри, що є «підґрунтям» для подальшого ефективного спілкування.

Основні правила Кроку 2:

1. Чітко поясніть свої повноваження.
2. Говоріть ввічливо, однак чітко та рішуче.
3. Уникайте переходу на особистісне, тримайтесь професійно та неупереджено.
4. Незалежно від того, з якими представниками національностей Ви маєте справу: росіянами, турками, ромами, поляками або українцями, – пояснення людям ЧОМУ – **є знаком поваги**.
5. Уникайте говорити слово «заспокойся», тому що воно може бути розцінене людьми як команда та оцінка їх емоцій і призведе до ескалації конфлікту. Ви повинні пояснити людям чому Ви тут, і чому маєте з ними справу.
6. Слідкуйте за своїми словами: лихослів'я руйнує професіоналізм.

Перед тим як переходити до наступного кроку, потрібно закріпити Крок 2: пояснення законів, процедур, інструкцій закріплює «підґрунтя», яке Ви вже створили. Пам'ятайте: терпіння та дотримання відповідних правил етикету є основними передумовами пояснення. Уникайте опускатися від героя до нуля. Це необхідно для посилення Кроку 3.

Якщо цей Крок також не працює, то переходьте до Кроку 3.

Крок 3. Підтвердження. Цей крок стосується створення та використання інших варіантів впливу, адже Вам двічі чинили опір. На цьому етапі особа досі вважає, що вона права, хоча це не так. Ви повинні налаштувати свій голос на дуже спокійний і дипломатичний тон.

На даному етапі доцільно використати **метод тактичного співпереживання**. Суть даного методу: спілкуватися з особою так, щоб показати, що Ви небайдужі та співчуваєте їй. Якщо особі є що втрачати, а у Вас є доволі серйозні інструменти впливу, щоб переконати її виконати Ваше прохання без застосування сили, особа це зробить. Ви повинні чітко обґрунтувати, що те, що Ви пропонуєте, **є вигідним для особи** в обмін на те, що Ви від неї хочете. Завжди (або майже завжди) люди зроблять те, про що вони

раніше навіть не замислювалися. Тобто, Вам необхідно особу «зачепити на гачок» словами.

Щоб перевірити чи буде працювати даний метод в обставинах, що склалися, потрібно відповісти самому собі на три запитання: «Що особа отримує? Що особа втрачає? Що я, як поліцейський, можу з цього використати для вирішення проблеми?». Під час формулювання цих запитань слід обов'язково сфокусувати увагу на дієслові «*отримувати*». Розпочинати потрібно з позитиву (правильної «наживки» на гачку) як можливості продуктивного діалогу з особою, яка не виконує законні вимоги поліцейського. Недоцільним є використання негативу, яке дуже схоже на погрозу, а погрози нікому не подобаються.

Наприклад: Особа під час розмови з поліцейським пригадує, що наступного дня день народження близької людини. Поліцейський: «Добре було б подивитися сьогодні ввечері вдома футбольний матч?» (замість: «Шкода, але через Ваше затримання цього не відбудеться...»).

Пам'ятайте: «виставою» керуєте саме Ви. Ваш голос повинен звучати так, щоб показати, що Вам не байдуже і у Вас є співчуття.

Якщо Кроки 1-3 не спрацювали, то Ви на Кроці 4.

Крок 4. Закріплення. Більшість поліцейських на цьому етапі починають діяти, але чи є в цьому сенс? Це саме той момент, коли Вам необхідно бути на найвищому рівні професіоналізму, бути ще більш ввічливим і приємним у розмові. Ви це робите для того, щоб закріпити тотожність Ваших слів і намірів.

Перебуваючи у поганому настої, особи можуть висловлювати на Вашу адресу слова, які вони насправді не хочуть використовувати. Дайте своєму опоненту останній шанс засумніватися, а тому, маючи справу з особою, яка не виконує вимоги поліцейського, в якості останнього і найбільш важливого варіанту зверніться до неї зі словами: «Що, на Вашу думку, можу я (або мій напарник) сказати Вам аби Ви погодились на співпрацю з нами?».

Такий формат запитання потрібно використати, тому що Ви – правоохоронець, який служить та захищає. Це чутливий підхід. Ви говорите це із співчуттям; Ви – професіонал і остання пропозиція має бути професійною. Даний підхід дієвий, оскільки захищає Вас, забезпечить наявність позитивних свідчень, допоможе Вам у суді.

На цьому кроці остання реакція особи є найважливішим чинником. Поліцейському необхідно бути фізично готовим до негайної дії після відповіді особи: на будь-який опір на Ваше сповнене співчуття, чітке та професійне прохання потрібно миттєво застосувати алгоритм А.К.Т., завдаючи удару як кобра, оскільки реакція особи є негативною. Будь-який перехід особи до негативної реакції передбачатиме застосування алгоритму А.К.Т.

Крок 5. А.К.Т. (Арешт, Контроль, Транспортування – швидке, тактичне, безпечне затримання). Застосування А.К.Т. – це виникнення ситуації з будь-яким фізичним контактом. Якщо Ви очікуєте підкріплення, то Кроки 1-4 допоможуть Вам виграти час, і Ви можете пройтись по них ще раз. Якщо Ви отримуєте відповідь, яка не є опором за своєю суттю або потребує

уточнення того, що Ви щойно сказали, то можна повторно застосувати п'ятикрокову модель. Однак повертатися треба не до Кроку 4, а до Кроку 2, а потім до Кроку 3, якщо це необхідно.

Пам'ятайте: Ви повністю контролюєте ситуацію, тому що запам'ятали ці Кроки та управляєте процесом протистояння, і, в той же час, фізично готові до будь-якого нападу на будь-якому етапі. Ви знаєте, що робите. Ви посміхаєтеся і залишаєтеся спокійним. Ви не напружений. Ваші слова змістовні та чіткі.

Застосовувати 5-крокову модель потрібно у визначеній покроковій послідовності, а кожен Крок виконувати в повному обсязі. Застосовуючи дану модель поліцейському потрібно бути наготові, адже на будь-якому Кроці його можуть атакувати. За необхідності можна повертатися лише до Кроку 2, потім – до Кроку 3 і потім – до Кроку 4.

Оволодіння даною моделлю спілкування потребує постійної практики та дисциплінованості від самого поліцейського.

Дубровинський Г. Р., канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Перспективи підготовки військових психологів для організації психологічного забезпечення в сучасних умовах

На стан та розвиток всебічного психологічного забезпечення за останній час безпосередньо вплинули чинники, які характерні для діяльності Збройних Сил України, а саме участь в проведенні антитерористичній операції, гібридна агресія з боку Російської Федерації, зміни в порядку комплектування військ.

Психологічне забезпечення повинно вирішити наступні завдання: Соціально-психологічне діагностування, Психологічна підготовка, Психологічний супровід, відповідно до наступних керівних документів: Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 04 грудня 2014 року № 317 Про затвердження положення про Психологічну службу Збройних Сил України; Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 16 листопада 2012 року № 240 Про впровадження психологічної підготовки особового складу в навчальний процес підготовки органів управління та військ (сил); Наказ Міністерства оборони України від 09.12.2015 року №702 Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України, які брали участь у антитерористичній операції, під час відновлення боєздатності військових частин, підрозділів: Наказ Міністерства оборони України від 10.12.2014 року № 883 Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та інші.

Підготовка військових психологів здійснюється у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, відповідно в 1997 р. відбувся перший набір курсантів за спеціальністю “Військова психологія”.